

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
КОНСТИТУЦИОНЕН СЪД

РЕШЕНИЕ № 1

София, 29 февруари 2000 г.

Конституционният съд в състав:

Председател: Живко Сталев

Членове: Асен Манов

Цанко Хаджистойчев

Станислав Димитров

Неделчо Беронов

Димитър Гочев

Стефанка Стоянова

Иван Григоров

Тодор Тодоров

Александър Арабаджиев

Георги Марков

Маргарита Златарева

при участието на секретар-протоколистите Енита Еникова и Силвия Василева разгледа в открито заседание на 25 ноември 1999 г. конституционно дело № 3 от 1999 г., докладвано от съдията Цанко Хаджистойчев.

Делото е образувано на 4 март 1999 г. по искане на 61 народни представители от XXXVIII Народното събрание.

Конституционният съд е сезиран да упражни правомощието си по чл.149, ал.1, т.5 от Конституцията. Оспорена е конституционността на политическата партия “Обединена македонска организация – Илинден” – партия за икономическо развитие и интеграция на населението /”ОМО – Илинден” – ПИРИН/, със седалище в гр. Благоевград. Твърденията за противоконституционност се основават на чл.11, ал.4 и чл.44, ал.2 от

Конституцията, както и на конституционните принципи, прокламирани в Преамбюла ѝ, а именно неотменимия дълг да се пази националното и държавното единство на България.

Според искането дейността на “ОМО-Илинден” – ПИРИН, проявена преди и след нейната съдебна регистрация, показва, че “целите ѝ са насочени против единството на българската нация, суверенитета и териториалната цялост на страната”. Посочва се, че организацията е създадена фактически през 1990 г., като приемник на независимото македонско сдружение “Илинден”, крайната цел на което е “образуване на независима македонска държава чрез откъсване на Пиринска Македония от България”. В искането се изтъква, че партията има сепаратистки характер и е изградена фактически на етническа основа, “макар и в България такъв етнос да не съществува”.

С определение от 9 март 1999 г. Конституционният съд допусна разглеждането на искането по същество. Със същото определение съдът конституира като заинтересувани страни по делото посочената партия, Народното събрание, Министерския съвет, министъра на вътрешните работи, министъра на правосъдието и правната евроинтеграция, главния прокурор, Български център по правата на човека и Български хелзински комитет, на които бе дадена възможност да изразят писмени становища.

Конституираните страни, с изключение на Министерския съвет, се възползуваха от предоставената им възможност и представиха становища.

Становището на заинтересуваната партия, подписано от нейния председател, изразява несъгласие с искането. Посочва се, че “ОМО-Илинден” – ПИРИН е демократична партия, която се ръководи от своя устав, законите на Република България и международните документи, по които България е страна. Заявява се, че “подкрепяме и винаги ще

подкрепяме правителството в стремежа му към по-бързото приобщаване на Република България към Евроатлантическите структури”.

Становищата на Народното събрание /изготвено от Комисията по правни въпроси и законодателство срещу корупцията и прието единодушно/, на министъра на вътрешните работи, на министъра на правосъдието и правната евроинтеграция и на главния прокурор подкрепят искането и пледират за неговото уважаване.

Български хелзинкски комитет и Български център по правата на човека представиха съвместно становище, според което искането е неоснователно и поддържат да бъде отхвърлено.

Към становищата си министърът на вътрешните работи и главният прокурор приложиха доказателства. Министърът на вътрешните работи представи с писма № 8739 от 1.11.1999 г и № 9377 от 23.11.1999 г. допълнително доказателства. В доказателствения материал по делото са включени също ф.д. № 12802/98 г. на Софийски градски съд, както и ф.д. № 5/90 г. и ф.д. № 761/98 г. на Благоевградски окръжен съд.

В подкрепа на устното си изложение, в съдебното заседание, представителят на подателя на искането депозира документация, а представителите на оспорената партия и на главния прокурор - писмени становища. В дадения тридневен срок постъпиха допълнителни становища от “ОМО-Илинден” – ПИРИН и от Български хелзинкски комитет.

Конституционният съд, за да се произнесе по съществуващото на спора обсъди доказателствата и доводите, съдържащи се в искането и становищата на страните, след което прие следното:

I. За значението на дейността.

За конституционността на една партия трябва да се съди преди всичко от нейната дейност. Не е достатъчно преценката да се извършва само от заявеното в устава и програмата. Уставът на една партия може да се окаже една книжна фасада, целяща само да се улесни регистрацията ѝ, затова е необходимо да се види каква е в действителност дейността на тази партия, прикрита от фасадата. Възможно е документите да прикриват цели, намерения и дейност различни от тези, които те публично са обявили. Необходимо е да се сравни съдържанието им с практическата дейност на самата партия. В този смисъл се е произнасял и Европейският съд по правата на човека в Страсбург /решение от 30 януари 1998 г. по делото Турска обединена комунистическа партия и други срещу Турция/.

Конституционният съд не споделя и изоставя разбирането си, че “дейността на политическите партии, ако попада под действието на забраната по чл.44, ал.2 от Конституцията, не се обхваща от спора за тяхната конституционност по смисъла на чл.149, ал.1, т.5 от Конституцията”, застъпено в решение № 4/92 г. по к.д. № 1/91 г. и определение № 9/96 г. по к.д. № 30/96 г.

Правомощията на Върховния касационен съд, които има по Закона за политическите партии, да преценява законността на партиите и да ги разпуска не могат да ограничат конституционния контрол. Конституцията с разпоредбата на чл.149, ал.2 забранява да се отнемат със закон правомощия на Конституционния съд и тя има върховенството спрямо другите закони / чл.5, ал.1/. Затова производството пред съдилищата по Закона за политическите партии не може да изключи производството пред Конституционния съд. От тази гледна точка чл.44, ал.2 от Конституцията не може да бъде елиминиран от кръга на възможните основания, водещи до спор по съществуването за

конституционността на дадена партия по чл.149, ал.1, т.5 от Конституцията.

II. За ОМО “Илинден” и “ОМО – Илинден” – ПИРИН.

Оспорената организация е регистрирана като политическа партия с решение № 48 от 12.02.1999 г. по ф.д. № 12802/98 г. на Софийски градски съд – обн., ДВ. 16 от 23.02.1999 г., стр. 88. Към молбата за вписване по чл.9 ЗИП е приложен устав, който е приет от учредително събрание на 28.02.1998 г. в гр. Гоце Делчев.

“ОМО – Илинден” – ПИРИН не е оригинална организация, която се появява за първи път. Тя има свой предшественик и е негов продължител.

На 18 април 1990 г. на основата на няколко нелегално съществуващи организации /НМО “Илинден – гр. Петрич и др./ е учредена Обединена македонска организация “Илинден” /ОМО “Илинден”/ като сдружение с нестопанска цел, със седалище гр. Благоевград. Благоевградският окръжен съд по ф.д. № 5/90 г. отказва регистрацията. Приема, че “целите на организацията и средствата за постигането им са насочени срещу единството на нацията, преследват създаването на национална и етническа вражда, изградени са на антибългарска основа и засягат независимостта на България”. Отказът е потвърден от Върховния съд – решения № Ф – 307/90 г. на I г.о. и № 36/91 г. на петчленен състав. Макар с отказана регистрация, организацията действа незаконно и развива дейност, нейни дейци имат публични изяви, включително в чужбина.

От 1994 г. в организацията настъпва разцепление. Оформя се група /клон/, която се назовава ОМО “Илинден”- Демократично действие. Тя се обявява за по-умерена от крайните екстремисти, но

продължава борбата за “македонско малцинство” и за разрешаването на “македонския въпрос” /пр. № 6- МВР/.

Уставът ѝ предвижда за символи “червено знаме с шестнадесетолъчевата македонска звезда”, която по това време е национален символ на друга държава, и за химн – песента “Народе македонски”. В нея членуват повечето от сегашните ръководители на “ОМО – Илинден” – ПИРИН начело с Иван Сингартийски, тогава ръководител на групата, а сега – председател на партията. За осъществяването на целите си получава средства от чужбина по незаконен път /разписка от 1.10.1994 г./.

Друга формация, след разцеплението, е ОМО “Илинден” – Благоевград, с ръководител Кирил Иванов. Той е от учредителите от 1990 г., един от лидерите на организацията след учредяването и понастоящем в ръководството на оспорената партия.

Двете формации, ОМО “Илинден” с ръководител Иван Сингартийски и ОМО “Илинден” с ръководител Кирил Иванов, се обединяват и след неуспех да впишат в Благоевградския окръжен съд сдружение, успяват в София да регистрират организацията под формата на политическа партия. Така се стига до образуването и регистрацията на “ОМО-Илинден” – ПИРИН.

Доводът, основан на твърдението за връзка и приемственост между регистрираната политическа партия и нерегистрираното сдружение от 1990 г., съдът приема за основателен и доказан. Аргументите за това са няколко.

Първо, двете организации са с едно и също наименование. Колкото до прибавката ПИРИН към наименованието на партията, тя представлява абривиатура на обяснението за преобразуването в партия и каква е тя. Целта е да се подчертае, че се касае до партия развиваща своята дейност в определена част от територията на Република

България. С цел да се постигне съкращението “ПИРИН” е включено посочване на част от целите на организацията, чиито букви съединени дават думата Пирин.

Второ, едни и същи лица са ръководители и членове, и в едната , и в другата организация. Нещо повече. Лидерите на “ОМО-Илинден” – ПИРИН са участвували още в нелегалния конгрес на ОМО “Илинден” на 2.08.1990 г. край село Ощава.

Най-сетне, самият председател на оспорената партия Ив. Сингартийски признава тези обстоятелства. В интервю, дадено на 20.10.1999 г. за в. “Нова Македония”, той посочва участието им и в предишните местни избори /1995 г./, като изрично заявява: “Тогавя бяхме пет съветника – от ОМО “Илинден”, но ‘нелегално”. Използвали са друга партия. Преди това интервю, непосредствено след регистрацията в интервю пред в. “24 часа” на 17.02.1999 г. на въпрос за международните връзки, Иван Сингартийски като отговаря, че поддържат тесни връзки с “Вино жито” от Гърция, подчертава: “На втората ни конференция през 1995 г. в село Мусомище имаше двама техни представители”. Оттук се вижда, че и самият председател на “ОМО- Илинден” – ПИРИН не я третира като нова организация, а като друга форма в сегашния етап на ОМО “Илинден”.

Това изтъква и друг ръководител на партията – Атанас Киряков в интервю поместено във в. “Нова Македония” от 16.10.1999 г. Във връзка с местните избори изрично посочва, че след деветгодишната нелегална активност на македонските организации под името ОМО “Илинден”, за пръв път ще участвуват като регистрирана партия, която “обединява етничните Македонци от Пиринска Македония”.

При тези данни да се поддържа, че оспорената партия не е свързана и няма нищо общо с ОМО “Илинден” е очевидно неуприемливо. Затова, когато преценява съобразността с Конституцията

на “ОМО -Илинден” – ПИРИН, Конституционният съд трябва да държи сметка и за дейността на нейния предшественик ОМО “Илинден”.

III. По чл.11, ал.4 от Конституцията.

В Република България няма обособен македонски етнос. Поради това съдът не намира данни и основания да приеме, че със създаването на тази организация е нарушен чл.11, ал.4 от Конституцията и забраната в него да се образуват политически партии на етническа основа.

От друга страна, тогава може да се твърди, че една партия е на етническа основа, когато нейният устав не допуска в нея да членуват лица, спадащи към други етноси. Както се вижда от чл.8 на Устава в “ОМО – Илинден” - ПИРИН могат да членуват всички граждани на Република България.

IV. По чл.44, ал.2 от Конституцията.

Както през нелегалния период, така и след учредяването на процесната партия, дейността на организацията се характеризира от прояви, които попадат в кръга на забраните по чл.44, ал.2 от Конституцията.

В този ред на мисли трябва да се посочи на първо място проведения от ОМО “Илинден” на 20.04.1991 г. събор в Роженския манастир. На него се приема декларация, в която се иска за Пиринския край: даване статут на пълна културна, стопанска и политическа автономия; изтегляне на българските войски, наричани “окупационни”; разпускане всички български политически партии и организации; македонска православна църква, независима от българската църква и пр.

По случай “979 г. /29 юли 1014 г./ от ослепяването на 15000 Самуилови войници” и “90 години от Илинденското въстание – Крушевска република”, на 1.08.1993 г. е организирано поклонение - събор в местността Самуилова крепост. В изданието позив е отпечатана

карта на Македония, включваща територии от България /Пиринския край/ и Гърция, а в средата – шестнадесетолъчевата македонска звезда. За 82-годишнина от Балканската война вестник “Скорнуване”, орган на ОМО “Илинден” отпечатва и разпространява карта на Македония, също с териториите от България и Гърция. В текста е написано, че България е инициаторка и най-активна от балканските държави за подялбата и окупацията на Македония.

На 2.08.1997 г. ОМО “Илинден” с ръководител Кирил Иванов издава меморандум, според който в България съществува “съвременен геноцид, дискриминация и асимилация”, както и че им е било отнето правото да почетат паметта на хилядите македонски борци, паднали в борбата за “свободна и независима Македония”. Меморандумът е разпространен и в чужбина.

Непосредствено след учредителното събрание на партията в “Нова Македония” от 21-22.03.1998 г. препечатва интервю на Иван Гаргавелов, секретар на партията, дадено пред в. “Народна воля”. Отправени са обидни квалификации за българската нация и нападка срещу представители на официалната власт в Република България. Пиринският край отново се третира като част от Македония. Посочва се, че са унищожени уникалният фолклор, култура, традиции и самобитността на македонския народ, крадат се историята и обичаите и се отрича националният му идентитет.

Гаргавелов, като представител на “ОМО- Илинден” – ПИРИН, присъства през февруари 1999 г. в Скопие на пресконференция на Консервативната партия. Запитан, защо говори български, той отговаря: “Това не е български, а македонски език и на този език се говори в България, а българите там говорят на татарски”.

Друг ръководител на партията Ангел Безев, заместник-председател, в интервю пред в. “Македонско слънце” от 27.03.1998 г.,

като обвинява България в геноцид и липса на демокрация, също говори за “Пирински дял на Македония”, т.е за небългарска територия. По въпроса за отцепването ѝ от България той очевидно е съгласен, но намира, че сега не е момента за това и заключава: “Вярвам, че времето работи за нас”.

Във в. “Македонско слънце” от 10.04.1998 г. е публикувана декларация на ОМО “Илинден”, подписана от председателя Ив. Сингартийски и секретаря Ив. Гаргавелов. В нея Пиринския район е посочен, както и преди, като “дял на Македония”. Организацията се обявява за защитник на “македонците в Пиринска Македония и България”, т.е. разграничава Пиринска Македония и България.

Вестник “Дневник” от 16.02.1999 г. и 20.02.1999 г. съдържа публикации по повод писмо на “ОМО-Илинден” – ПИРИН и пресконференция на председателя ѝ Ив. Сингартийски в Скопие. В тях се посочва, че “България и днес присвоява културното наследство на Македония, че “България беше инициатор за разделянето на Македония” и пр..

“ОМО- Илинден” – ПИРИН, заедно с организации от чужбина, участва в Декларация за защита на националната самобитност на македонския народ, предназначена за правителството на Република Македония. С т. 5 от нея се иска да се обяви явно, че на македонската територия, дадена за временно управление на Република Гърция, Република България и Република Албания с Букурещкия договор от 1913 г., живее част от македонския народ. Отново се прокламира, че тази част от територията на страната е чужда и дадена за временно управление.

На 8.10.1999 г. Атанас Манушкин, кандидат за кмет в община Разлог от “ОМО – Илинден” – ПИРИН, на пресконференция в Агенция “Балкан” заявява: “В изказвания и декларации на членове на

българското правителство се заявява, че ако ОДС не спечели изборите в община Разлог, няма да бъдат отпуснати средства за региона. Тогава, ако ние спечелим, правителството ни дава право на свободен избор да кажем, че това е свободна територия, за която впоследствие ще мисли накъде да се насочи...”.

Председателят на партията Ив. Сингартийски, в посоченото вече интервю от 20.10.1999 г., е още по-радикален и отива по-далече. Като пояснява, че трябва да бъдат твърди и да отстояват интересите на Пиринска Македония, заявява, че на министър-председателя Иван Костов трябва да му се каже така: “Искаме това и това, или отцепваме Македония”.

От значение е също писмото от 20.07.1999 г., което Кирил Костадинов Иванов – член на НИС изпраща от името на партията до “Отворено общество” гр. Будапеща. Като се излагат платформата и проблемите ѝ, изтъква се желанието “Пиринска Македония да придобие културна, политическа и икономическа автономия”, както и че “човешките права на македонците в Пиринска Македония стоят по-високо, отколкото националния суверенитет на България”. Ръководството на “ОМО –Илинден” – ПИРИН изрази становище, че се разграничава от Кирил Иванов, но това става след като документът е стигнал до адресата, станал е известен на обществото и е произвел ефекта си за сметка на организацията.

От изложените факти се вижда, че дейността фокусира около Пиринския край. Оспорената партия третира тази част от територията на страната за небългарска земя. За нея тя е чужда територия, дадена на България за временно управление по международен договор. Дейността е в тази насока, включително за откъсване на въпросната територия от България.

Това показват призивите за автономия, забранена изрично от чл.2, ал.1 от Конституцията. Това се установява също от издаваните и разпространявани карти на Македония, от определянето на Пиринския край като дял на Македония и от интерпретациите на Балканската война и Букурещкия договор от 1913 г., за да се стигне кулминацията – заплахата за отцепване на Пиринския край, ако не се изпълнят исканията на партията. Такава заплаха, след като е отправена от председател на партия, не е само на думи. Тя е реална и изразява позициите на самата партия, поддържана и от други нейни лидери.

Посочените действия представляват дейност, насочена срещу териториалната цялост на страната по смисъла на чл.44, ал.2 от Конституцията. Всяко едно от тях, само за себе си, осъществява този състав.

Конституционната разпоредба брани ценност от най-висш порядък, каквато е териториалната цялост на Република България и която чл.2, ал.2 от Конституцията обявява за неприкосновена. Затова съставът е осъществен, без да е необходимо ефективно засягане на защитения обект – територията на страната. Достатъчно е само дейност, насочена срещу териториалната цялост, каквато в случая е налице.

Политическа партия, която обявява част от територията на България за чужда и проявява дейност за откъсването ѝ е противоконституционна партия. Тя няма право на съществуване.

Конституционният съд намира за необходимо да подчертае, че вложеното разбиране за противоконституционност е в съответствие с чл.22, ал.2 от Международния пакт за гражданските и политическите права, както и с чл. 11, ал.2 от Европейската конвенция за защита на правата на човека и основните свободи. Разпоредбите допускат ограничения в правото на свободно сдружаване, когато те са необходими в интерес на националната сигурност, както е в случая.

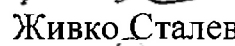
Няма никакво съмнение, че дейност насочена срещу териториалната цялост на Република България застрашава нейната национална сигурност.

По изложените съображения и на основание чл.149, ал.1, т.5 , във връзка с чл.44, ал.2 от Конституцията, Конституционният съд

Р Е Ш И :

Обявява за противоконституционна политическата партия “Обединена македонска организация – Илинден” – партия за икономическо развитие и интеграция на населението /”ОМО – Илинден” – ПИРИН/, със седалище в гр. Благоевград, регистрирана по ф.д. № 12802/98 г. на Софийски градски съд – обн., ДВ, бр.16 от 23.02.1999 г.

Председател:

Живко Сталев